

«Η γυναίκα με τα μαύρα»

από το Θέατρο Ένα. Από το μυθιστόρημα της Susan Hill σε θεατρική διασκευή του Stephen Mallatratt.

Μετάφραση: Ειρένα Αδαμίδου-Ιωαννίδου. Σκηνοθεσία: Αντρέας Χριστοδουλίδης.

Σκηνικά-κοστούμια: Κλάρα Ζαχαράκη-Γεωργίου. Φωτισμός: Αντρέας Χριστοδουλίδης.

Παίζουν: Μανώλης Μιχαηλίδης, Σωτήρης Μεστάνας, Ειρήνη Κωνσταντίνου.

ΑΝ ΣΚΕΦΤΟΥΜΕ καλά, ο τρόμος στη ζωή μας έχει περάσει στην κατηγορία των τεχνητών συναισθημάτων. Προσέξτε, δεν μιλώ για τον πόνο που ρέει ως αστείρευτο ποτάμι και ο κάθε άνθρωπος έχει να πει απ' αυτό. Δεν μιλώ για τις φυσιολογικές ανθρώπινες φοβίες που γεννιούνται και πεθαίνουν μαζί μας. Δεν μιλώ για το ρεαλιστικότατο και δικαιολογημένο φόβο για το μέλλον (εδώ μπορώ να βάλω μέχρι και «της ανθρωπότητας», τα επίθετα δεν θ' αλλάξουν). Δεν μιλώ για την απόγνωση (αυτές τις μέρες έχω μεγάλη ποικιλία πηγών γι' αυτό το συναίσθημα, φτάνει ν' ακούσω κάποιο από τις 80% των συνανθρώπων γύρω μου). Μιλώ για το χημικά καθαρό, απόλυτο τρόπο, για το κρύο χέρι που σφίγγει την καρδιά, για την τρίχα κάγκελο. Πού να τον βρούμε, πώς να τον αισθανθούμε, αν όχι μέσα από τις πλαστές ιστορίες και τις τεχνητές εικόνες; Και επειδή γνωρίζουμε ότι και στην τέχνη η ζήτηση γεννάει την προσφορά, απλώς επιβεβαιώνουμε ότι σήμερα η βιομηχανία παραγωγής του τεχνητού τρόμου ικανοποιεί την πανάρχαια ανάγκη του ανθρώπου να τραντάζει τον ψυχισμό του με ηλεκτροσόκ φοβερών φαντασιώσεων.

Ο σημερινός άνθρωπος εθίζεται στις τρομακτικές εικόνες από μικρός μέσα από τα καρτούν και τα ηλεκτρονικά παιχνίδια και αυτές οι μικρές δόσεις τρόμου κάνουν τη δουλειά των κινηματογραφικών μεγαλοπαραγωγών τρόμου πολύ δύσκολη. Δε μπορεί κανείς πια να επινοήσει πλάσματα τόσο κακά στην όψη ή στη «συμπεριφορά» που να τρομάζουν με «νέο τρόπο». Υπάρχει όμως πάντα ο απύθμενος ψυχολογικός τρόμος, όπου ο άνθρωπος αφήνεται να δημιουργήσει με τη φαντασία του ακριβώς αυτά που εκείνος φοβάται, να δώσει ο ίδιος μορφή στον τρόπο ανταποκρινόμενος στους φοβερούς υπαινιγμούς ενός ψυχολογικού θρίλερ και ευχαριστώντας πέφτοντας στις παγίδες που με επαγγελματική τέχνη του έστησαν. Απ' αυτή την άποψη τα κινηματογραφικά ψυχολογικά θρίλερ είναι εκείνα που διαδέχονται τη μακρά παράδοση της γοτθικής και βικτοριανής λογοτεχνίας, των μυθιστορημάτων τρόμου και μυστηρίου, όπου ο λόγος, παρ' όλη την περιγραφική του δύναμη, δεν μπορεί παρά ν' αφήσει μεγάλο περιθώριο στη φαντασία του αναγνώστη.

Τι γίνεται όμως όταν το θέατρο ανεβάζει ένα έργο τρόμου; Πώς πρέπει να κρατηθεί σε ισορροπία το, φαινόμενο και το υπονοούμενο; Πώς η τόσο εύθραυστη θεατρική ψευδαίσθηση μπορεί ν' αναπτυχθεί σε ομαδική φαντασίωση των θεατών; Η λέξη «ομαδική» είναι όρος *sine qua non*. Το θέαμα και οι ψυχολογικές του προεκτάσεις δεν πρέπει ν' αφήσουν κανένα ασυγκίνητο, δεν πρέπει να επι-

τρέψουν σε κανένα να διαβρώνει την ατμόσφαιρα με αντίσταση στον τρόπο.

Η θεατρική διασκευή του μυθιστορήματος της Susan Hill από το Stephen Mallatratt βασίζεται σ' ένα έξυπνο εύρημα. Αφοπλίζει και τον πιο δύσκολο θεατή από ειρωνεία, δυσπιστία ή υγιή (μη μεταφυσική) διάθεση, διασπώντας τη μορφή του κεντρικού ήρωα σε «ηθοποιό» που υποδύεται το ρόλο του στη θεατροποίηση της αφήγησής του και στον ίδιο που παίζει όλους τους άλλους ρόλους της ιστορίας του. Μ' αυτό ο ηθοποιός γίνεται ο φορέας της υγιούς διάθεσης κι εμείς οι θεατές προσωρινά απαλλασσόμαστε από υπερβολικές μεταφυσικές πιέσεις για να... την πάθουμε μετά. Δε μπορώ να πω τίποτα παραπάνω για να μη σας χαλάσω τον τρόπο που δικαούστε!

Η δουλεμένη ευλύγιστη γλώσσα της μετάφρασης της Ειρένας Ιωαννίδου-Αδαμίδου μετέφερε σε μας όλες τις στιλιστικές μεταβολές μεταξύ των εκτός και εντός της αφήγησης σκηνών.

Ο Αντρέας Χριστοδουλίδης πέτυχε πολλά σ' αυτή την παράσταση. Είναι στο στοιχείο του. Αγαπά αυτού του είδους έργα και ξέρει πολύ καλά να τα ανεβάζει. Και εννοώ έργο με γεύση λογοτεχνίας, με ατμόσφαιρα μυστηρίου, έργα που χρειάζονται έξυπνες σκηνικές λύσεις, εντυπωσιακά εφφέ, ξαφνικές μεταβολές του σκηνικού χώρου, έργα όπου ο φωτισμός παίζει αποφασιστικό ρόλο στη δημιουργία της γοητευτικής ατμόσφαιρας. Σ' όλα αυτά βοήθησε πολύ και η συνδημιουργός της παράστασης, σκηνογράφος και ενδυματολόγος Κλάρα Ζαχαράκη-Γεωργίου. Μετέτρεψε την αίθουσα του Ένα σε χώρο παραδοσιακού αγγλικού θεάτρου, πολύ σωστά διαφοροποιώντας τα όρια των δύο πλατειών, κάτι που συνέβαλλε στον πολλαπλασιασμό των απεικονιζόμενων πραγματικοτήτων. Έδωσε πολλά επίπεδα δράσης παρέχοντας στο θεατή τη δυνατότητα της σταδιακής διεξόδου στο μύθο.

Τίποτα από τα πιο πάνω δεν θα ήταν δυνατό να πραγματοποιηθεί χωρίς την πλούσια και ενδιαφέρουσα δουλειά των δυο ηθοποιών της παράστασης. Το παιχνίδι του «θεάτρου στο θέατρο», όπως και οι συνεχείς εναλλαγές ρόλων με διαφοροποιημένη στάση και διάθεση προς τα απεικονιζόμενα γεγονότα, έκαναν τον Σωτήρη Μεστάνα και τον Μανώλη Μιχαηλίδη να δείξουν όλα όσα μπορούν, από ξέρον από τεχνική, από στιλιζάρισμα, από φτιάξιμο των σκηνών με μόνο υλικό τη φωνή, το πρόσωπο και το σώμα τους. Και οι δύο έφτασαν σε ψηλό επίπεδο υποκριτικής αποτελεσματικότητας.

Τι κάνει στην παράσταση η τρίτη ηθοποιός, η Ειρήνη Κωνσταντίνου; Πηγαίνετε να δείτε! ●